

Lidé se zdravotním postižením i LGBTQ+ lidé jsou významně ohroženi předsudečnou trestnou činností. Je třeba zajistit jim stejnou právní ochranu jako jiným zranitelným skupinám

Praha, 16. února 2023 - Organizace Prague Pride, In IUSTITIA, Národní ústav duševního zdraví (NUDZ) a Queer Geography, ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR a pod záštitou zmocněnkyně vlády pro lidská práva Kláry Šimáčkové Laurenčíkové, dnes uspořádali konferenci, aby upozornili na nedostatky právní i praktické ochrany obětí předsudečné trestné činnosti. Debatovat mimo jiné přišli ministr vnitra a 1. místopředseda vlády Vít Rakušan, Nejvyšší státní zástupce Igor Stříž, policejní prezident Martin Vondrášek, zástupci a zástupkyně organizací pracujících s lidmi s postižením, s oběťmi trestných činů i LGBTQ+ organizací. Dobrou praxí v oblasti ochrany obětí předsudečné trestné činnosti představili reprezentanti španělské policie.

Cílem celodenní konference *Společně proti nenávisti: Zaostřeno na oběti předsudečného násilí* bylo diskutovat nutnost okamžité legislativní úpravy pro vyrovnání ochrany LGBTQ+ lidí i lidí se zdravotním postižením před předsudečnou trestnou činností. Tato specifická ochrana se již nyní vztahuje na oběti trestné činnosti motivované předsudky z důvodu rasy, etnicity, národnosti, politického či náboženského přesvědčení.

„Jsem rád, že máme možnost o tématu předsudečné trestné činnosti diskutovat a že se toto téma dostává do popředí zájmu. Po teroristickém útoku v Bratislavě mě navštívili zástupci výzvy Společně proti nenávisti a mezi jinými vznesli i požadavek na zlepšení ochrany LGBT obětí předsudečného násilí. Od té doby za touto legislativní změnou stojím a budu ji podporovat, ačkoliv její realizace není plně v mé gesci jakožto ministra vnitra. Na resortu vnitra se snažíme dělat konkrétní kroky, například v matriční praxi. Chceme se také zamyslet nad zpřesněním statistického vykazování nenávistných trestných činů. Například při realizaci projektu rozvoje a inovace statistik kriminality, který jsme včera na vládě schválili,“ řekl 1. místopředseda vlády a ministr vnitra Vít Rakušan.

“Každý útok motivovaný nenávistí na základě sexuální orientace, genderové identity či zdravotního postižení musí být řádně vyšetřen a jeho pachatelé adekvátně potrestáni. Stejně jako soud v rozsudku vyjádří nepřijatelnost útoku na druhého člověka, měl by vyjádřit i nepřijatelnost útoku z jakékoliv nenávistné pohnutky. Jinak nám jako společnosti hrozí, že takováto nenávist zůstane nepovšimnuta a nepotrestána, což by bylo v rozporu s ochranou lidských práv v právním státě,“ uvádí vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková.

Úvodní část konference patřila vzpomínce na vraždu dvou nevinných mladých lidí, Matúše a Juraje, kteří přišli o život při teroristickém útoku v Bratislavě. Motivaci útočníka dlouhodobě ovlivňovala kultura nenávisti vůči odlišnostem a menšinám přiživovaná výroky veřejných

www.ozvi-se.cz

osobností, včetně politiků a političek. Podle dat organizace In IUSTITIA patří v Česku LGBTQ+ lidé mezi skupiny nejohroženější právě předsudečnou trestnou činností. Po bratislavském teroristickém útoku vznikla výzva [Společně proti nenávisti](#), která upozornila na nutnost legislativních změn také v Česku. Tuto výzvu zveřejnilo 23 organizací a je pod ní podepsáno již více než 23 tisíc lidí.

Násilnou smrtí zemřela před dvěma lety také Dorota Šandorová, klientka domova pro osoby s postižením v Jindřichově Hradci, kterou zabil pracovník v přímé péči. Tímto hrůzným činem vyústilo dlouhodobé týrání a narušování důstojnosti klientů. Takový případ není ojedinělý - podle dat organizace In IUSTITIA nějaké z forem násilí někdy v životě čelily tři čtvrtiny lidí se zdravotním postižením. V nedávné době proto vzniklo Memorandum o ochraně lidí s postižením před násilím, které podepsalo 37 organizací.

„Důvodem toho, že jsme uspořádali dnešní konferenci, je znovu otevřít diskuzi nad tématem ochrany obětí předsudečného násilí. Dlouhodobě upozorňujeme politické aktéry a aktérky, aby přijali opatření, která zajistí právní ochranu LGBTQ+ lidí v České republice. Útok v Bratislavě, ale i data, která máme k dispozici za Českou republiku, ukazují, že naše obavy nejsou liché,“ řekl ředitel iniciativy Jsme fér a Pride Business Forum Czeslaw Walek.

„Potřebujeme legislativní změnu. V současnosti trestní zákoník neposkytuje dostatečnou ochranu lidem se zdravotním postižením, ani lidem napadeným z důvodu sexuální orientace, pohlaví nebo genderové identity. Podle našeho výzkumu se přitom během svého života 58 % lidí s postižením stalo obětí předsudečného násilí. I přes tak alarmující čísla trestní právo na tyto lidi nepamatuje,“ vysvětluje ředitelka In IUSTITIA a advokátka Klára Kalibová. Organizace In IUSTITIA se předsudečným násilím jako jediná v Česku komplexně zabývá a dlouhodobě upozorňuje na potřebu narovnání práv v oblasti ochrany před předsudečným násilím. Ideálním řešením by podle ní bylo zavedení univerzální zvláštní přitěžující okolnosti do obecné části trestního zákoníku.

„Co se týče Evropské unie, 19 členských států chrání před útoky motivovanými předsudky z důvodu sexuální orientace, 17 států z důvodu pohlaví nebo genderu nebo genderové či pohlavní identity, 13 z důvodu zdravotního postižení a 10 z důvodu věku. Nemluvíme tu tedy o žádné převratné novince, ale o celoevropském standardu,“ upřesňuje Kalibová.

Být LGBTQ+ v Česku 2022

S hlavními závěry unikátní výzkumné studie *Být LGBTQ+ v Česku 2022* vystoupil na konferenci výzkumný pracovník NUDZ a předseda spolku Queer Geography Michal Pitoňák. Loni realizovaná studie volně navázala a rozšířila předchozí výzkum ombudsmanky z roku 2018. Z nové studie, která shromáždila data od téměř 3 500 respondentů a respondentek vyplývá mnoho alarmujících zjištění. Projevy nenávisti a averze vůči LGBTQ+ lidem na veřejnosti vyhodnotilo jako rozšířené 52 % lidí zapojených do studie, což je o 12 % více než v roce 2018. Urážlivé výroky ze strany politické reprezentace považuje za rozšířené 71 % osob (v roce 2018 to bylo jen 43 %). Jako velký problém z pohledu množství násilných

www.ozvi-se.cz

projevů se ve studii jednoznačně ukázalo online prostředí sociálních sítí a internetu. Celých 84 % dotázaných se setkalo s nenávisnými projevy online, přičemž nejčastěji tuto zkušenost uváděli nebinární lidé (90 %). Z počtu 1 471 osob účastnících se výzkumu, které se cítily diskriminovány, svůj incident nahlásilo pouhých 12 % a jen 35 z nich se obrátilo na policii. Téměř polovina (46 %) z nich pak hodnotila přístup policie jako nevyhovující.

„V tomto ohledu tak můžeme konstatovat, že naprostá většina dotazovaných (63 %) jako příčinu zhoršení situace v některých oblastech jasně identifikovala negativní postoje politiků, političek a politických stran vůči LGBTQ+ lidem,“ dodává vedoucí výzkumu Michal Pitoňák.

„Vedle změn v zákonech na úseku ochrany před diskriminací a v trestních zákonech, je třeba pracovat i na mediální osvětě v tématu předsudečného násilí a neméně důležité je rozšířit osvětlu a zlepšit profesionalitu a celkový přístup ze strany policie, úřednic a úředníků a v justičním systému,“ dodává Czesław Walek.

Postižení násilím: Zkušenosti lidí s postižením s násilím a předsudečným násilím

Dále pak seznámil veřejnost se závěry šetření zaměřeného na zkušenosti lidí se zdravotním postižením s násilím a předsudečným násilím Václav Walach, vedoucí výzkumné a analytické sekce In IUSTITIA. Výzkum, který je prvním šetřením na toto téma v Česku, ukázal, že někdy v průběhu života čelily násilí tři čtvrtiny lidí s postižením. Předsudečný útok zažilo 58 % dotázaných. Větší zkušenosti s násilím mají zejména lidé s mentálním postižením, duševním postižením a poruchami chování. Přes 80 % respondentů a respondentek, kteří zažili nějakou formu násilného napadení, nekontaktovalo policii. Jako důvod uváděli buď to, že napadení nepovažovali za natolik závažné, nebo policii nedůvěřovali.

Projekt #ozvise motivuje útoky hlásit

V rámci konference byl představen také projekt #ozvise. Ten se zaměřuje na pomoc LGBTQ+ lidem a jejich blízkým, kteří se potýkají s předsudečným násilím ve všech možných podobách. V rámci projektu vznikla webová stránka www.ozvi-se.cz, kde je prostřednictvím speciálního formuláře možné anonymně nahlásit předsudečný útok. Na stránkách projektu jsou také příběhy obětí a jejich zkušenosti s pomocí. V sekci videa jsou čtyři spoty, které přibližují formy předsudků, jenž si zaslouží pozornost, ať už z perspektivy oběti nebo blízké osoby. Projekt #ozvise podpořilo i několik známých osobností, kteří vzkázali obětem útoků, aby své zkušenosti hlásily a nebagatelizovaly je. Mezi nimi Aneta Langerová, Karel “Kovy” Kovář, Šárka Pančochová, Kryštof Stupka či Luboš Kulíšek.

— — —

www.ozvi-se.cz

Užitečné informace:

- Informace ke studii *Být LGBTQ+ v Česku 2022* naleznete na <http://lgbt-zdravi.cz/>.
- Podrobné informace ke studii *Postižení násilím: Zkušenosti lidí s postižením s násilím a předsudečným násilím* najdete zde: <http://www.pravemprotipredsudkum.cz>.
- V případě zájmu si můžete stáhnout naši brožuru: [Základní principy senzitivního jazyka a komunikace](#)
- Kompletní press kit [ZDE](#).

V případě zájmu o vyjádření, rozhovor či zpracování konkrétního tématu mě neváhejte kontaktovat.

Karolina Böhmová

Vedoucí komunikace & PR

karolina.bohmova@praguepride.com

+420 736 539 091

www.ozvi-se.cz

Úřad vlády České republiky

Financováno
z programu
Evropské unie Práva,
rovnost a občanství
(2014-2020)

PRAGUE
PRIDE

NUDZ

NÁRODNÍ ÚSTAV
DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ

IN JUSTITIA

QG
QUEER GEOGRAPHY